

Bijlage 2 Overzicht zorgconcepten Thuisdialyse

Versie 24 februari 2022

De Taskforce Thuisdialyse heeft een aantal mogelijke zorgconcepten voor de inzet van ondersteuning bij thuisdialyse (THD) en peritoneale dialyse (PD) patiënten op hoofdlijnen uitgewerkt. Dit betreft een 1^e uitwerking op basis van de opgedane ervaring binnen enkele voorlopercentra op het gebied van de inzet van personeel en ondersteunende thuiszorgtechnologie. Het overzicht met mogelijke zorgconcepten voor respectievelijk de THD en PD dient als bijlage bij de Handreiking Thuisdialyse.

Gehanteerde algemene uitgangspunten bij de uitwerking van de zorgconcepten

- De verschillende zorgconcepten zijn onderscheidend op het gebied van het in te zetten zorgniveau ten behoeve van de ondersteuning.
- Per zorgconcept wordt hierbij het minimaal in te zetten zorgniveau benoemd.
- Bij de inzet van een niet-BIG geregistreerde zorgprofessional is vereist dat de voor de uitvoering van de dialysebehandeling eindverantwoordelijke nefroloog de bevoegd- en bekwaamheid van de uitvoerende zorgprofessional borgt. Als het centrum samenwerkt met een thuisdialyse-organisatie zullen over de eindverantwoordelijkheid van de behandeld nefroloog vanuit het centrum versus de thuisdialyse-organisatie heldere afspraken gemaakt moeten worden. De verantwoordelijkheden van beide partijen worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst (SO).
- Bij de inzet van niet-dialyse specifiek opgeleide zorgprofessionals (thuiszorg- of algemeen verpleegkundige) is vereist dat deze zorgprofessionals een specifieke dialyse training/opleiding hebben afgerond die voldoet aan het door de instelling vastgestelde opleidingsprotocol.
- De verdeling van de verantwoordelijkheden in de thuissituatie tussen patiënt en zorgprofessional worden in principe standaard vastgelegd (bijvoorbeeld aan de hand van een bewustzijnsverklaring).
- In het overzicht met de zorgconcepten is de 'Diahub' niet als specifiek zorgconcept aangemerkt; de beschreven zorgconcepten zijn in principe bruikbaar voor zowel de thuissituatie als andere locaties dichtbij huis (zoals verpleeghuis, revalidatiecentrum, gezondheidscentrum e.d.).

Status en gebruik van de zorgconcepten THD

Het overzicht met de zorgconcepten betreft een 1^e aanzet voor de uitwerking van mogelijke zorgconcepten voor de inzet van ondersteuning bij thuisdialyse uitgaande van functiedifferentiatie (inzet dialyse-assistent/niveau 3 verzorgende en inzet van thuiszorg/ algemene verpleegkundigen). Binnen enkele voorlopercentra wordt nu ervaring opgedaan met de concrete invulling van de nieuwe zorgconcepten (waaronder Dianet, Bravis en Rijnstate ziekenhuis). Het delen van opgedane ervaringen binnen andere centra en informatie over nieuwe initiatieven vanuit andere centra op dit gebied zijn zeer welkom.

Met behulp van de resultaten van de verschillende pilots kunnen de zorgconcepten verder uitgewerkt worden in de vorm van 'good practices' (inclusief templates voor overeenkomsten, invulling opleiding e.d.) en doorvertaald worden naar nog vast te stellen minimale eisen die bij de visitatie gebruikt kunnen worden. In de 2^e helft van 2022 wordt de stand van zaken opgemaakt en indien mogelijk het voorstel voor de te stellen minimale eisen vanuit de Taskforce Thuisdialyse uitgewerkt.

De beschikbare good practices worden via Domestico/ website van Nefrovisie beschikbaar gesteld en gedeeld met het veld.

Toelichting bij schema zorgconcepten Thuishemodialyse

Behandelvorm

Voor thuishemodialyse (THD) zijn 6 zorgconcepten benoemd op basis van toenemende zorgvraag en bijbehorende mate van benodigde ondersteuning te weten:

1. Geheel zelfstandig / solo
2. Met mantelzorger (dialysepartner)
3. Met dialyse-assistent of niveau 3 verzorgende IG (niet BIG geregistreerd) onder eindverantwoordelijkheid patiënt
4. Met dialyse-assistent of niveau 3 verzorgende IG (niet BIG geregistreerd) onder eindverantwoordelijkheid nefroloog
5. Met (thuiszorg)verpleegkundige (BIG geregistreerd)
6. Met dialyseverpleegkundige (BIG geregistreerd)

⇒ *Voor de THD zijn de zorgconcepten in de volgorde geplaatst naar oplopende behoefte aan ondersteuning.*

⇒ *De ondersteuning betreft de minimale inzet qua zorgniveau van de ondersteuning. De zorgvraag en in te zetten ondersteuning kan op patiëntniveau variëren in de tijd.*

⇒ *Ook kan per patiënt de ondersteuning flexibel/wisselend worden ingevuld.*

Patiëntendoelgroep

- Beschrijving patiëntendoelgroep op basis van indicatiestelling.
- Onder goede vaattoegang wordt verstaan een shunt categorie 1 of 2 of een goed functionerende centraal veneuze katheter.

Taakverdeling en verantwoordelijkheden

- Bij de taakverdeling wordt onderscheid gemaakt naar uitvoerende taken voor de patiënt en zorgprofessional. De mate van eigen regie van de patiënt (volledig, gedeeld of geen eigen regie) is hierbij bepalend voor de taken van de zorgprofessional bij de patiënt thuis.
- Het centrum is verantwoordelijk voor invulling van de randvoorwaarden voor de thuisbehandeling waaronder de opleiding en training. Als het centrum samenwerkt met een thuisdialyse-organisatie worden verantwoordelijkheden van beide partijen vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.
- De behandelend nefroloog is eindverantwoordelijk voor de competentiebeoordeling van de patiënt (en mantelzorger) en zorgverlener in de thuissituatie. Als het centrum samenwerkt

met een thuisdialyse-organisatie worden verantwoordelijkheden van beide partijen vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

Minimale eisen voor de opleiding/training

- De CZO heeft de opleidingseisen voor de dialyse-assistent formeel vastgelegd.
- De opleiding en training van niet-dialyse specifieke verpleegkundigen en verzorgenden dient conform het vastgestelde opleidingsprotocol van de instelling ingevuld te worden.

Contact en monitoring

- Voor invulling van de contactmogelijkheid dient een 24/7 bereikbaarheidsdienst beschikbaar te zijn.
- De mogelijkheid tot monitoring op afstand/meekijken in thuish situatie (online) door dialyseverpleegkundige en/of nefoloog vanuit het centrum is gewenst.

Bewaking en alarmering

- Bij solodialyse is machine alarmering en opvolging een vereiste.
- Ingeval van ondersteuning bij de patiënt thuis kan deze zorg dragen voor de bewaking en eventuele alarmering waardoor in principe geen automatische machine alarmering en persoonlijke alarmknop meer noodzakelijk zijn.
- Bij noodsituaties wordt 112 gebeld.

Hulpmiddelen

- Naast de benoemde zorg gerelateerde hulpmiddelen zijn diverse e-health toepassingen mogelijk gericht op de uitwisseling van informatie en versterking van eigen regie.

Schema verschillende zorgconcepten voor de invulling van thuishemodialyse

Versie 24 februari 2022

Zorgvraag	Zelfzorg zonder ondersteuning	Zelfzorg met beperkte ondersteuning	Volledige ondersteuning	Zelfzorg met beperkte ondersteuning	Zelfzorg met beperkte ondersteuning	Zelfzorg met beperkte ondersteuning	
Behandelvorm	Geheel zelfstandig / solo	Met mantelzorg (dialysepartner)	Met dialyse-assistent of niveau 3 verzorgende IG (niet BIG geregistreerd) met gedeelde zelfzorg en eigen regie	Met dialyse-assistent of niveau 3 verzorgende IG (niet BIG geregistreerd)	Met (thuiszorg)verpleegkundige (BIG geregistreerd)	Met dialyseverpleegkundige (BIG geregistreerd)	
Patiëntendoelgroep	Patiënt met stabiele dialyse en goede voortgang in staat tot volledige zelfzorg en regie.	Patiënt met stabiele dialyse en goede voortgang in staat tot zelfzorg en regie met minimale ondersteuning die niet geheel zelfstandig wil / kan dialyseren en beschikt over een dialysepartner.	Patiënt met stabiele dialyse en goede voortgang in staat tot gedeelde zelfzorg en eigen regie. Zonder dialysepartner en/of met laag complexe zorgvraag (geen behandeling comorbiditeit). Voorwaarden: -Stabiele dialyses en beperkte UF-behoefte. -Adequaat copinggedrag van patiënt. Assistent niet naar patiënten sturen met de volgende zaken: -na herhaalde moeizaam verlopen voorgaande dialyses; -communicatieproblemen met patiënt en/of familie, partner; -oplichte patiënten of mensen met taalproblemen. In deze gevallen de situatie eerst evalueren; -complexe psychotische patiënten (beoordeling door EVV); -patiënten met problematisch gedrag / manipulatieve patiënten: eerst evalueren; -bijkomende verpleegkundige zorg (evalueren en nagaan of er goede thuiszorg is).	Patiënt met stabiele dialyse en goede voortgang niet in staat tot volledige zelfzorg en eigen regie. Zonder dialysepartner en/of met laag complexe zorgvraag (geen behandeling comorbiditeit). Voorwaarden: -Stabiele dialyses en beperkte UF-behoefte. -Adequaat copinggedrag van patiënt. Assistent niet naar patiënten sturen met de volgende zaken: -na herhaalde moeizaam verlopen voorgaande dialyses; -communicatieproblemen met patiënt en/of familie, partner; -oplichte patiënten of mensen met taalproblemen. In deze gevallen de situatie eerst evalueren; -complexe psychotische patiënten (beoordeling door EVV); -patiënten met problematisch gedrag / manipulatieve patiënten: eerst evalueren; -bijkomende verpleegkundige zorg (evalueren en nagaan of er goede thuiszorg is).	Patiënt met stabiele dialyse en goede voortgang niet in staat tot volledige zelfzorg en eigen regie zonder complexe zorgvraag (geen behandeling comorbiditeit).	Patiënt met stabiele dialyse en goede voortgang niet in staat tot zelfzorg en eigen regie met een complexe zorgvraag (indien nodig behandeling comorbiditeit).	Patiënt met stabiele dialyse en goede voortgang niet in staat tot zelfzorg en eigen regie met een complexe zorgvraag (indien nodig behandeling comorbiditeit).
Taakverdeling	Taken patiënt Patiënt heeft volledige regie en voert alle dialysehandelingen zelfstandig uit.	Taken patiënt Patiënt voert met assistentie van mantelzorgers de dialysehandelingen uit en zij hebben samen de volledige regie.	Taken patiënt Patiënt heeft volledige regie of gedeelde regie met DA/verzorgende niveau 3 en voert met assistentie van DA/verzorgende de standaard dialysehandelingen uit.	Taken patiënt Patiënt heeft geen volledige eigen regie en wordt ondersteund door de DA of verzorgende niveau 3 bij de uitvoering van de standaard dialysehandelingen.	Taken patiënt Patiënt heeft geen volledige eigen regie en wordt ondersteund door een verpleegkundige bij de uitvoering van de dialysehandelingen	Taken patiënt Patiënt heeft geen eigen regie en de dialyseverpleegkundige voert de dialysehandelingen uit	
Verantwoordelijkheid	Patiënt Op basis van goed doorlopen en afgeronde training wordt de patiënt bevoegd en bekwaam voor de standaard uit te voeren dialysehandelingen.	Patiënt Op basis van goed doorlopen en afgeronde training wordt de patiënt bevoegd en bekwaam voor de standaard uit te voeren dialysehandelingen.	Patiënt Op basis van goed doorlopen en afgeronde training wordt de patiënt bevoegd en bekwaam voor de door de patiënt uit te voeren specifieke dialysehandelingen.	Patiënt N.v.t.	Patiënt N.v.t.	Patiënt N.v.t.	
Minimale eisen voor de opleiding/training	Patiënt / mantelzorg Training zelfstandig dialyseren.	Patiënt / mantelzorg Training zelfstandig dialyseren.	Patiënt / mantelzorg Training zelfstandig dialyseren.	Patiënt / mantelzorg Basistraining thuis HD.	Patiënt / mantelzorg Basistraining/instructie thuis HD	Patiënt / mantelzorg Basistraining/instructie thuis HD.	
Hulpmiddelen	Zorgprofessional -Automatische doorschakeling machinaal naar zorgcentrale. -Alarmsignaal gekoppeld aan zorgcentrale -Bij noodsituatie belt patiënt 112.	Zorgprofessional -Automatische doorschakeling machinaal naar zorgcentrale. -Alarmsignaal gekoppeld aan zorgcentrale -Bij noodsituatie belt mantelzorgers 112.	Zorgprofessional -Automatische doorschakeling machinaal naar zorgcentrale. -Alarmsignaal gekoppeld aan zorgcentrale -Bij noodsituatie belt DA of niveau 3 verzorgende IG 112.	Zorgprofessional -Automatische doorschakeling machinaal naar zorgcentrale. -Alarmsignaal gekoppeld aan zorgcentrale -Bij noodsituatie belt DA of niveau 3 verzorgende IG 112.	Zorgprofessional -Automatische doorschakeling machinaal naar zorgcentrale. -Alarmsignaal gekoppeld aan zorgcentrale -Bij noodsituatie belt 112.	Zorgprofessional -Automatische doorschakeling machinaal naar zorgcentrale. -Alarmsignaal gekoppeld aan zorgcentrale -Bij noodsituatie belt dialyseverpleegkundige 112.	Zorgprofessional -Automatische doorschakeling machinaal naar zorgcentrale. -Alarmsignaal gekoppeld aan zorgcentrale -Bij noodsituatie belt dialyseverpleegkundige 112.
Centrum	Het centrum is hierbij verantwoordelijk voor een goede training en hierop aanspreekbaar.	Het centrum is hierbij verantwoordelijk voor een goede training en hierop aanspreekbaar.	Het centrum is hierbij verantwoordelijk voor een goede training en hierop aanspreekbaar *)	Het centrum is hierbij verantwoordelijk voor een goede training en hierop aanspreekbaar *).	Het centrum is hierbij verantwoordelijk voor een goede training en hierop aanspreekbaar *).	N.v.t.	
Nefrolog	De behandelend nefroloog is eindverantwoordelijk voor de zorg van de patiënt en dient in dit kader vast te stellen of de patiënt voldoende competent is.	De behandelend nefroloog is eindverantwoordelijk voor de zorg van de patiënt en dient in dit kader vast te stellen of de patiënt en mantelzorgers voldoende competent zijn.	De behandelend nefroloog dient in dit kader vast te stellen of de betreffende DA / opgeleide niveau 3 verzorgende IG voldoende competent is *). Het huidige toetsingssysteem voor verpleegkundigen werkt goed en kan hier ook worden gebruikt. Wanneer een praktijktoets de voorbehouden handeling goedkeurt, kan de nefroloog op basis daarvan de toestemming verlenen. DA of verzorgende niveau 3 staat onder supervisie van de nefroloog die eindverantwoordelijk is voor de behandeling. De taakverdeling tussen de patiënt en assistent wordt hierbij vastgelegd.	De behandelend nefroloog dient in dit kader vast te stellen of de betreffende DA / opgeleide niveau 3 verzorgende IG voldoende competent is *). Het huidige toetsingssysteem voor verpleegkundigen werkt goed en kan hier ook worden gebruikt. Wanneer een praktijktoets de voorbehouden handeling goedkeurt, kan de nefroloog op basis daarvan de toestemming verlenen. DA of verzorgende niveau 3 staat onder supervisie van de nefroloog die eindverantwoordelijk is voor de behandeling. De taakverdeling tussen de patiënt en assistent wordt hierbij vastgelegd.	De behandelend nefroloog is eindverantwoordelijk voor de zorg van de patiënt en dient in dit kader vast te stellen of de betreffende dialyseverpleegkundige voldoende competent is *).	De behandelend nefroloog is eindverantwoordelijk voor de zorg van de patiënt en dient in dit kader vast te stellen of de betreffende dialyseverpleegkundige voldoende competent is *).	De behandelend nefroloog is eindverantwoordelijk voor de zorg van de patiënt en dient in dit kader vast te stellen of de betreffende dialyseverpleegkundige voldoende competent is *).
Contact en monitoring	-Telefonische bereikbaarheidsdienst dialyseverpleegkundige vanuit centrum met dienstende nefroloog als achterwacht. -Mogelijkheid tot monitoring op afstand/meekijken in thuisituatie (online) door dialyseverpleegkundige en/of nefroloog vanuit het centrum.	-Telefonische bereikbaarheidsdienst dialyseverpleegkundige vanuit centrum met dienstende nefroloog als achterwacht. -Mogelijkheid tot monitoring op afstand/meekijken in thuisituatie (online) door dialyseverpleegkundige en/of nefroloog vanuit het centrum.	-Telefonische bereikbaarheidsdienst dialyseverpleegkundige vanuit centrum met dienstende nefroloog als achterwacht. -Mogelijkheid tot monitoring op afstand/meekijken in thuisituatie (online) door dialyseverpleegkundige en/of nefroloog vanuit het centrum.	-Telefonische bereikbaarheidsdienst dialyseverpleegkundige vanuit centrum met dienstende nefroloog als achterwacht. -Mogelijkheid tot monitoring op afstand/meekijken in thuisituatie (online) door dialyseverpleegkundige en/of nefroloog vanuit het centrum.	-Telefonische bereikbaarheidsdienst dialyseverpleegkundige vanuit centrum met dienstende nefroloog als achterwacht. -Mogelijkheid tot monitoring op afstand/meekijken in thuisituatie (online) door dialyseverpleegkundige en/of nefroloog vanuit het centrum.	-Telefonische bereikbaarheidsdienst dialyseverpleegkundige vanuit centrum met dienstende nefroloog als achterwacht. -Mogelijkheid tot monitoring op afstand/meekijken in thuisituatie (online) door dialyseverpleegkundige en/of nefroloog vanuit het centrum.	-Telefonische bereikbaarheidsdienst dialyseverpleegkundige vanuit centrum met dienstende nefroloog als achterwacht. -Mogelijkheid tot monitoring op afstand/meekijken in thuisituatie (online) door dialyseverpleegkundige en/of nefroloog vanuit het centrum.

*) Als het centrum samenwerkt met een thuisdialyse-organisatie worden verantwoordelijkheden van beide partijen vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.